

Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Türkçeye Yönelik Algılarının Metaforlar Aracılığı İle Belirlenmesi

*Emrah BOYLU**
*Ömer Faruk IŞIK***

Öz

Bu çalışmada, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin Türkçeye yönelik algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 51'i erkek 49'u bayan olmak üzere A2,B1 ve B2 seviyelerinde Türkçe öğrenen toplam 100 öğrenci katılmıştır. Çalışmada katılımcıların Türkçeye ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla onların her birinden "Türkçe gibidir, çünkü" cümlesini tamamlaması istenmiştir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgu bilim yaklaşımından yararlanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, katılımcılar Türkçeye ilişkin olarak toplam 100 adet geçerli metafor üretmiştir. Bu bağlamda 100 metafor dikkate alınarak her metaforun kavramsallaştığı alana göre gruplara ayrılmış ve belli bir tema altında toplanmıştır. Bu metaforlardan 9 tanesi herhangi bir temaya yerleştirilemediği için değerlendirilmeye alınmamıştır. İşlemler sonunda toplam 4 farklı tema (Diller Arası Benzerlik, Olumlu His, İhtiyaç ve Kolay Bulma) oluşturulmuştur. Çalışma sonucunda, öğrencilerin 31'inin Türkçeyi ihtiyaç olarak gördüğü, 21'inin Türkçeyi zor bulduğunu, 9'unun Türkçeyi ana dili ile veya bildiği bir dille ilişkilendirdiği, 30'unun ise Türkçeye karşı olumlu bir his beslediği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılar Türkçe Öğretimi, Metafor, Algı

Determining the Perception of Students Who Learn Turkish as a Foreign Language toward Turkish by Means of Metaphors

Abstract

In this study the aim was to determine the perceptions learners who learned Turkish as a foreign language toward Turkish. 100 students, 51 male and 49 female from A2, B1, and B2 levels took part in this research. Each participant was asked to complete the sentence stem "Turkish is like..., because..." to find out the metaphors they used for Turkish. In this study, phenomenological approach which is one of the qualitative research methods was used. According to the findings of the research, participants used 100 valid metaphors. Each metaphor was placed into a group based on the field it was conceptualized in and they were grouped under certain themes. 9 metaphors were discarded as it was not possible to place them into any theme. At the end of the analysis, a total of four different themes were formed (Similarity between Languages, Positive Feeling, Necessity, and Ease of Use). The findings showed that 31 students regarded Turkish as a necessity, 21 found Turkish difficult, 9 made connections between Turkish and their mother tongue or a language which they know well, and 30 had positive feeling toward Turkish.

Keywords: Teaching Turkish to foreigners, metaphor, perception

* Öğr. Gör. İstanbul Aydın Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü, emrahboylu@aydin.edu.tr

** Okt. İstanbul Aydın Üniversitesi, Aydın TÖMER, ofarukisik@aydin.edu.tr

Giriş

Dil öğretimi ve öğreniminin zor bir süreç olduğu inkâr edilemez bir gerçektir. Bu süreci etkileyen birçok etken bulunmaktadır. Bu etkenlerden bazıları şunlardır: Öğrencilerin kişisel ve bilişsel özellikleri, öğretmen, çevre, öğrenilen dilin zorluk-kolaylık durumu, öğrenilen dile karşı tutum, dile karşı algı, hedef dilin öğrenilme yeri vb. Bu bağlamda yabancı bir dil öğrenen bireylerin öğrendikleri dile karşı algıları, dil öğrenme başarılarını olumlu veya olumsuz yönde doğrudan etkileyecektir. Bu nedenle dil öğretiminde algı konusu üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Algı ise TDK (2017)'da “*Bir şeye dikkati yönelterek o şeyin bilincine varma, idrak*” olarak açıklanmıştır. Dil öğrenenlerin öğrendikleri dile karşı algılarını ölçmek için birden fazla yöntem mevcuttur. Bunlardan biri de algının “*metaforlar*” aracılığı ile belirlenmesidir.

Dilde ve edebiyatta en sık karşılaştığımız kelimelerden biri “*metafor*” kavramıdır. Metafor kelimesi etimolojik olarak Yunanca *meta-* "öte" ve *pherein* "taşımak, götürmek" ikilisinin birleşmesinden oluşmakta olup "nakletmek, öteye taşımak" anlamındadır (Demirci, 2016). Metafor kavramı, eğitim ve öğretim alanında özellikle 2000'li yıllarda sık sık kullanılmaya başlanmıştır. Öyle ki (Vadeboncoeur ve Torres (aktaran, Arslan ve Bayrakçı 2006: 101), metaforların eğitimdeki önemini şöyle açıklar: “Metaforlar çeşitli alanlarda kullanılabilirler. Eğitim yönetiminden müfredat geliştirme ve plânlamada; öğretim alanında da öğrenmeyi teşvik etme ve yaratıcı düşünceyi geliştirmede başvurulmaktadır. Öğretmen eğitiminde ise metaforlar, öğretim uygulamalarını yönlendirmede ve öğretmenlerin modern eğitim anlayışlarındaki yerlerini belirlemede bir araç konumundadır.” Buna ek olarak Şeyihoğlu ve Gençler (2011:84) de metaforların günlük yaşamdaki kullanımının dışında, eskiden beri eğitim ve öğretim amaçlı da karşımıza çıktığını ve öğretmenlerin, metaforları bilinçli veya bilinçsiz olarak genellikle fikirleri, kavramları ve soyut şeyleri açıklamak için kullandıkları vurgulamaktadır. Aydın ve Pehlivan (2010) da eğitimde metaforlardan planlama, eğitim programı geliştirme, öğrenmeyi teşvik etme ve yaratıcı düşünceyi geliştirmede yararlanılabileceğini belirtir. Bu çerçevede metaforların dil öğretiminde de kullanımı dil öğretiminde başarıya ulaşmada katkı sağlayacaktır.

Yabancılar Türkçe öğretimi literatürüne bakıldığında Türkçenin öğretiminde metafor kullanımı veya metafordan yararlanmanın çok az olduğu görülmektedir. Bu çerçevede ilgili alanyazında iki çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmalardan biri Akkaya (2013)'nın “Suriyeli Mültecilerin Türkçe Algıları” isimli çalışmasıdır. Akkaya, bu çalışmasında 52 Suriyeli mültecinin Türkçeye ilgili 36 metafor geliştirdiğini tespit etmiştir. Elde edilen verilerden hareketle, Suriyeli mültecilerin imaj dünyasının çok dar olmadığı, bununla birlikte, geliştirilen metaforların büyük bir çoğunluğunun (% 96,2) olumlu, % 3,8'inin ise olumsuz çağrışımlar oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Bu verilerin, Suriyeli mültecilerin Türkçeye ilişkin olumlu bir tutum içerisinde olduklarını belirten araştırmacı

makalesinde Suriyeli mültecilerin en fazla anne, ev, insan metaforlarını kullandığını tespit etmiştir. İlgili çalışmalardan ikincisi ise Çalışkan (2010)'ın "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Söz Varlığını Geliştirme: Kavramsal Anahtarlar Aracılığıyla Deyim Öğretimi" isimli çalışmasıdır. Bu çalışmada araştırmacı, Türkçenin gerek yabancı dil gerekse ana dili olarak öğretimine yönelik metaforlardan yararlanma üzerine yapılan araştırma ve uygulamaların sınırlı olduğunu belirterek çalışmasında Kavramsal Metafor Teorisi'ni tanıtmış ve bu teori doğrultusunda oluşturulacak bir eğitim modeline ilişkin önerilerde bulunmuştur. Bu doğrultuda araştırmada günlük hayatta sık kullanılan, dolayısıyla Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için de önem taşıyan organ adlarıyla ilgili deyimlerin öğretimine yönelik bir çerçeve oluşturularak etkinlik örnekleri sunulmuştur. İki dilli çocuklara Türkçe öğretimi literatüründe ise Çalışkan (2013)'ın Kavramsal Anahtar Modeli İle Metafor ve Deyim Öğretimi" isimli çalışması ve yine Çalışkan (2009)'ın "Kavramsal Anahtar Modeliyle İki Dilli Çocuklara Metafor ve Deyim Öğretimi" isimli doktora tezi dil öğretiminde metaforu kapsamlı olarak ele almıştır. Türkçe öğretiminde ise Dumanlı Kadızade (2014) "Aktif Öğrenmede Bir Teknik; Metafor Uygulaması "Türkçe Öğretmen Adaylarının Türkçe Dersi Algıları Üzerine" isimli çalışmasında Türkçe öğretmen adaylarının Türkçe derslerine yönelik algılarını belirlemeye çalışmıştır. Lüle Mert (2013) ise "Türkçe Öğretmen Adaylarının Dört Temel Dil Becerisine İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla Analizi" isimli çalışmasında metaforu öğretmen adaylarının dört temel dil becerisine yönelik algılarını ölçmede kullanmıştır. Pilav ve Elkatmış, (2013) ise "Öğretmen Adaylarının Türkçe Kavramına İlişkin Metaforları" isimli çalışmalarında Türkçe öğretmeni ve sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe algıları tespit etmişlerdir. Göçer (2013) de "Türkçe Öğretmeni Adaylarının 'Kültür Dil İlişkisi'ne Yönelik Metaforik Algıları." isimli çalışmasında Türkçe öğretmeni adaylarının kültür dil ilişkisine yönelik algılarını metaforlar yoluyla ortaya çıkarma amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmalar ışığında Türkçe öğretiminde metafor kullanımı ve öğretimi üzerine akademik çalışmaların sayısının ve araştırma konularının çeşitliliğinin artırılması elzem olarak görülmektedir. Öyle ki Çalışkan (2010) da ilgili çalışmasında özellikle ikinci dil öğretimi alanında ve daha çok üniversite öğrencilerine yönelik olarak yapılan metafor farkındalığı geliştirme çalışmalarından verimli sonuçlar elde edildiğini fakat bu alanda Türkçenin gerek yabancı dil gerekse ana dili olarak öğretimine yönelik araştırma ve uygulamaların sınırlı olduğunu belirtmiştir. Bu doğrultuda, Çalışkan (2010) çalışmasında, günlük hayatta sık kullanılan, dolayısıyla Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için de önem taşıyan organ adlarıyla ilgili deyimlerin öğretimine yönelik bir çerçeve oluşturularak etkinlik örnekleri sunmuştur. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin ve öğrenenlerin en çok zorlandığı konulardan biri olan deyim öğretiminde metaforlardan yararlanmanın başarıya ulaşmada doğrudan katkısı olduğu düşünüldüğünde yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili akademik çalışmaların azlığı üzücü bir durumdur. Bu nedenle bu çalışma ile metaforların yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenen

öğrencilerin Türkçeye karşı algılarının ölçülmesinde kullanılabilir en iyi yöntemlerden biri olduğu ortaya koymak da amaçlanmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin Türkçeye ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemektir. Bu genel amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğrenciler Türkçeye ilişkin algılarını hangi metaforlarla açıklamaktadırlar?
2. Öğrencilerin Türkçeye ilişkin ürettikleri metaforlar hangi temalar altında toplanmaktadır?
 - 2.1. Kur seviyelerine göre öğrencilerin ürettikleri metaforların temalara göre dağılımı nasıldır?
 - 2.2. Cinsiyetlere göre öğrencilerin ürettikleri metaforların temalara göre dağılımı nasıldır?
 - 2.3. Ülkelere göre öğrencilerin ürettikleri metaforların temalara göre dağılımı nasıldır?
 - 2.4. Aynı dil ve yakın kültüre sahip Arap uyruklu öğrencilerin ürettikleri metaforların temalara göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgu bilim (fenomenoloji) yaklaşımından yararlanılmıştır. Yıldırım ve Simsek, (2011) olgu bilim araştırmalarını, farkında olunan ancak derinlemesine ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanılması olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamdan hareketle ilgili çalışmada, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin Türkçe hakkındaki algıları metafor yardımı ile belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul Aydın Üniversitesi Aydın TÖMER’de A2, B1, B2 seviyesinde Türkçe öğrenen farklı ülkelerden 100 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubuna ait demografik bilgiler aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: *Araştırma katılımcılarına ait demografik bilgiler*

Özellikler		(f)	(%)
Yaş	15-20	26	26
	20-25	40	40
	25-30	17	17
	30-35	13	13
	35+	4	4
Cinsiyet	Erkek	51	51
	Bayan	49	49

Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Türkçeye Yönelik Algılarının Metaforlar Aracılığı İle Belirlenmesi

Seviye	A2	42	42
	B1	41	41
	B2	17	17
Ülke	Afganistan	26	26
	Çin	7	7
	Fas	2	2
	Filistin	8	8
	G. Kore	2	2
	Irak	5	5
	İran	8	8
	Mısır	6	6
	Pakistan	1	1
	Rusya	1	1
	Somali	2	2
	Suriye	19	19
	Suudi Arabistan	1	1
	Tunus	4	4
	Ukrayna	3	3
Ürdün	2	2	
Yemen	3	3	
Toplam	-	100	100

Tablo 1'e bakıldığında araştırmaya katılanların 51'inin erkek 49'unun ise bayan olduğu, 42'sinin A2 41'inin B1 ve 17'sinin B2 seviyesinde Türkçe öğrendiği ve 26'sının 15-20, 40'ının 20-25, 17'sinin 25-30, 13'ünün 30-35, 4'ünün 35+ yaşında olduğu görülmektedir. Bunlara ek olarak öğrencilerin yoğun olarak Afganistanlı (26) Suriyeli (19) ve Filistinli (8) Çinli (8) Iraklı (5) İranlı (8) ve Mısırlı (6) olduğu anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki bilgiler çerçevesinde bayan ve erkek öğrencilerin sayısının birbirine çok yakın olması Türkçenin özellikle bayan öğrenciler tarafından da yoğun bir şekilde öğrenilmeye başlandığını, yüksek seviyelerde (B2-C1) öğrenci sayısının azaldığını ve yoğun olarak Orta Doğu'daki ülkelerden

gelen öğrencilerin Türkçe öğrendiği söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin yaş aralığı dikkate alındığında 100 öğrenciden 83'ünün 15-30 yaş aralığında olması Türkçenin daha yoğun olarak gençler tarafından öğrenildiğini söylenebilir.

Verilerin Toplanması

İlgili literatür incelendiğinde metaforlarla algının ölçülmeye çalışıldığı çalışmalarda verilerin toplanmasında "XXX.....gibidir, çünkü....." ifadesinin tamamlatıldığı görülmüştür (Fidan, 2014; Göçer, 2013; Akkaya, 2013; Saban, 2008; Kalyoncu, 2012) Bu çalışmanın verileri toplanırken de aynı yol izlenmiştir. Katılımcıların Türkçe kavramına ilişkin sahip oldukları algılara yönelik metaforları ortaya çıkarmak amacıyla onların her birinden "Türkçe gibidir, çünkü" cümlesini tamamlaması istenmiştir. Öğrencilerin kişisel bilgilerini toplamak amacıyla da bir kişisel bilgi formu oluşturulmuştur. "Türkçe gibidir, çünkü" ifadesine ilişkin öğrencilerin görüşleri yazılı olarak toplanmıştır. Öğrenciler, ilgili çalışma hakkında, formlar doldurulmadan önce araştırmacı tarafından bilgilendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Alan yazın incelendiğinde Saban (2008), Altun ve Apaydın (2013) ve Akkaya (2013)'nin ilgili çalışmalarının öğrencilerin metaforlarının belirlenmesine yönelik olduğu görülmektedir. Bu bağlamda her üç çalışmada da öğrencilerin metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması süreci dört aşamada gerçekleştirilmiştir: 1. Adlandırma aşaması 2. Eleme ve arıtma aşaması 3. Derleme ve kategori geliştirme aşaması 4. Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması. Bu bağlamda bu araştırmada da verilerin analiz edilmesi ve yorumlanmasında analizler, bu üç çalışma esas alınarak yapılmıştır.

1. Adlandırma Aşaması: Bu süreçte öğrencilerden toplanan kâğıtlar öğrencilerin anlamlı metaforlar ve mantıklı açıklama yapıp yapmadıkları açısından kontrol edilmiştir.

2. Eleme ve Arıtma Aşaması: Bu aşamada metaforlar, konusu, kaynağı ve konusu ile kaynağı arasındaki ilişki olmak üzere 3 bakımdan ele alınmış ve tasnif edilmiştir. 100 öğrenciye yapılan uygulama çerçevesinde değerlendirilen 100 kâğıttan metafor ve kaynağı arasında bir anlam ilişkisi olmayan metafor olmadığı için çalışmada verilerin tamamı kullanılmıştır.

3. Derleme ve Kategori Geliştirme Aşaması:

Bu aşamada öğrencilerin Türkçeye yönelik olarak ürettikleri metaforlar, sahip oldukları ortak özellikler bakımından incelenmiştir. Bu bağlamda 100 metafor dikkate alınarak her metaforun kavramsallaştığı alana göre gruplara ayrılmış ve belli bir tema ismi altında toplanmıştır. Bu işlemler sonunda toplam 4 farklı tema (Diller Arası Benzerlik, Olumlu His, İhtiyaç ve Kolay Bulma) oluşturulmuştur.

4. Geçerlik ve Güvenirlik Sağlama Aşaması:

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için, çalışmada 4 tema altında toplanan metafor imgelerinin söz konusu temayı temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda, aynı birimde ders veren bir okutmana 100 adet örnek metafor imgesinin alfabetik sıraya göre dizili olduğu bir liste ve 4 tema ismi ile özelliklerini içeren iki liste verilmiştir. Okutmandan bu iki listeyi de kullanarak birinci listedeki örnek metafor imgelerini ikinci listedeki 4 tema altında (hiçbir metafor imgesini dışarıda bırakmayacak şekilde) toplaması istenmiştir. Daha sonra, ilgili kişinin yaptığı eşleştirmeler araştırmacının kendi kategorileriyle karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman’ın (1994) formülü (Güvenirlik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı X 100) kullanılarak hesaplanmıştır (aktaran Saban, 2008: 467) Güvenirlik çalışması kapsamında görüşüne başvurulmuş uzman, 9 metaforu (Bahçe, İlkokul birinci sınıf, Suriye, Sebze Karıştır, Su, Su içmek, Trump Tover, Yüzme öğrenme, Zengin Bir İnsan) araştırmacılardan farklı bir kategoriyle ilişkilendirmiştir. Bu durumda güvenilirlik = $91 / 91 + 9 \times 100 = \%91$ olarak hesaplanmıştır. Yazarlara göre, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda arzu edilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır (Saban, 2008: 467).

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin, Türkçeye yönelik geliştirdikleri metaforlarla ilgili olarak elde edilen bulgular tablolar hâlinde analiz edilerek yorumlanmıştır.

Öğrenciler Türkçeye ilişkin algılarını hangi metaforlarla açıklamaktadırlar?

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin Türkçeye ilişkin geliştirdikleri metafor listesi aşağıdaki gibidir:

Tablo 2: Türkçe İle İlgili Metaforlar

Metafor	Tekrar Sayısı	Metafor	Tekrar Sayısı
Ağaç	1	Klavuz	1
Ailem	1	Korece + İngilizce + biraz	1
Altın	1	Arapça	1
Anahtar	3	Köşe taşı	1
Annem	1	Kütüphane	1
Arapça	1	Labirent	1
Araç	1	Lazım iş	1
Arapça aksine (Ters)	1	Makarana	1
Arkadaşım	2	Meyve ağaçları	1
Ay	1	Okul	1
Babam	1	Oyun	1
Bahçe	2	Oyuncak tramvay	1
Baklava	2	Ödül	1
Balık tutmak	1		

Balık tutmak	1	Ödül	1
Başarılı bir yaşam	1	Panda	1
Benim eski dilim	1	Papağan sesi	1
Buzdolabı	1	Parfüm	1
Çok zor	1	Puzzle mozaik	1
Dağ	1	Resim	1
Define	1	Restoran	1
Deniz	3	Saat	1
E5	1	Salata	1
İlaç	1	Sapsarı altın	1
Elmas	1	Sebze karıştır	1
Farsça	2	Sorun çözmek	2
Film	1	Spor	1
Google	1	Su	4
Güç ve kuvvet	1	Su içmek	1
Güçlü ve kibar	1	Suriye	1
Güneş	1	Telefon	1
Güneşin ışığı	1	Tercüman	1
Güzel bir dil	1	Ters koşan bir adam	1
Güzel bir insan	1	Toz (tuz)	1
Hava	1	Tren	2
Hırsız	1	Trump tover	1
İlik bir mekân	1	Uçak	1
İlkokul 1. sınıf	1	Uzun verimli bir ağaç	1
İş	1	Uzun, geniş ve tatlı sulu bir nehir	1
Kadınlar	1	Yapboz	1
Kanarya sesi	1	Yardımcı	1
Kar	1	Yaşam	1
Karışık meyve suyu	1	Yüzme Öğrenme	1
Kekeme	2	Yüzmek	1
Kız, nazik ve kibar	1	Zengin bir insan	1
Toplam 100			

Yukarıdaki tabloya bakıldığında öğrencilerin genel olarak Türkçeye ilişkin geliştirdikleri metaforların birbirlerinden farklı olduğu görülmektedir. Bu çerçevede kekeme (2), tren (2), su (4), sorun çözmek (2), anahtar (3), Farsça (2), deniz (3), baklava (2), bahçe (2), arkadaş (2) metaforları birden fazla öğrenci tarafından üretilmiştir. Burada dikkat edilmesi gereken önemli hususlardan biri ise hemen hemen her öğrencinin Türkçeye ilişkin bir metafor üretebilmesidir. Özellikle Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin ürettikleri metaforlara bakıldığında Türkçenin öğrencilerin düşünce dünyalarındaki yeri ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle bu tür durumların tespiti de dil öğretiminde başarıyı doğrudan etkileyecektir. Örneğin Türkçeye yönelik geliştirdiği metafor baklava olan bir

Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Türkçeye Yönelik Algılarının Metaforlar Aracılığı İle Belirlenmesi

öğrenci ile labirent olan bir öğrencinin Türkçeye yönelik algılarının aynı olduğunu söylemek imkânsızdır.

Öğrencilerin Türkçeye ilişkin ürettikleri metaforlar hangi temalar altında toplanmaktadır?

Bu bölümde öğrencilerin Türkçeye ilişkin ürettikleri metaforların hangi temalara ayrıldığına ilişkin tablolar ve yorumlar bulunmaktadır.

Tablo 3: Öğrencilerin Türkçeye ilişkin ürettikleri metaforların temalara göre dağılımı ile ilgili veriler

	Olumlu His	İhtiyaç	Diller Arası İlişki	Zor bulma	Tasnif dışı	Toplam
Toplam	30	31	9	21	9	100

Tablo 3'e bakıldığında öğrencilerin Türkçeye ilişkin ürettikleri metaforların 30'u Olumlu His, 31'i İhtiyaç, 9'u Diller Arası İlişki ve 21'i ise Zor Bulma temasında olduğu görülmektedir. 9 öğrencilerin ürettiği metafor ise herhangi bir tema ile ilişkilendirilemediği için tema dışı bırakılmıştır.

Öğrencilerin ürettikleri metaforların temalara göre detaylı dağılımını gösteren tablolara ise aşağıdaki gibidir:

Tablo 4: Türkçeyi ihtiyaç olarak görenlerin ürettikleri metaforlara ilişkin veriler

No	Metafor	Metaforun Gereçesi
Ö1	Araç	İstiyacğim ve benim ailemi ve çocuklarım ile burada yaşıyoruz ve eğilim sistem ve hastana ve her şey Türkçe konuşmak gerek. bu yüzden her adam türkçe dil öğreniyor mecbur olabilir. Ayrıca iş için Türkçe takip lazım.
Ö2	Güneş	Güneş benim için çok önemli. Her zaman yeni hayat ve yeni gün bu demek.
Ö3	Lazım iş	Türkiye'de derslerime devam ediyorum ve iş için daha iyi konuşmak, yazmak ve okumak lazım ki öğreniyorum.
Ö4	Su	Ben Türkiye'de yaşıyorum bu yüzden Türkçe hayatımda çok önemli. Bir de Türk okula gideceğim ve Türk arkadaşla tanışacağım.
Ö5	Yardımcı	İstanbul'da yaşıyorum ve her zaman dışarıya çıkıyorum alışveriş için ya da bir şey almak için veya bir yere gitmek istiyorum. O zaman Türkçe benim yardım ediyor..
Ö10	Annem	Her gün lazım, konuşuyorum, nefret ediyorum sonra çok seviyorum, daha öğrenmekten sonra iyi olacağım. Bu yüzden Türkçe annem gibidir.
Ö11	Resim	Herkes Türkçe bilmiyor ama ben şimdi istanbulda yaşıyorum ve Türkçesiz yaşamak zor olabilir herkes resim anlamıyor ama resim öğrenmek güzel bir şey değil mi?
Ö12	Çok zor	Ben burada tek yaşarım ve hiç arkadaş yok yani ben şimdi Türk kursuna gidirim ama perktiş lazım zaten konuşmak istiyorum.
Ö13	Spor	Pratik lazım masal sporda her insan çaba yapıyor ve ben ayrıca çaba yapıyorum.
Ö15	Hava	Bu çok önemli ben türkeyde yaşıyorum bu yüzden bu çok önemlidir. Türkçe öğreniyorum çünkü bütün insanlar türkçe konuşuyor ve türk insanlar başak dil

		konuşmak hoşlanmıyor.
Ö16	<i>Köşe taşı</i>	Ben doktorum ve istanbul'da çalışmak istiyorum bu yüzden Türkçe çok önemlidir. Çünkü hayat kurmak için çok lazım.
Ö17	<i>Anahtar</i>	Benim geleceğimin anahtarıdır. Burada yaşamak için öğrenmem lazım hemde çok seviyorum benim için anadilimden başka ikinci en güzel dil sayılır.
Ö18	<i>ilaç</i>	Çok tatlı değil ve Türkçe öğrenmek çok iyidir ama bazan da çok zordu ama türkçe öğrenmek çok önemlidir. Hasta gibi ki ilaç istiyor.
Ö28	<i>Anahtar</i>	Türkiye'de yaşıyorum. Türkiye'deki insanlar ile konuşabilirim. İşebilirim. Bana Türk arkadaşlar almak için.
Ö35	<i>Tercüman</i>	Türkiye'de yaşıyorum ondan sonra okula okumak istiyorum. Sonra ticaret yapacağım mermer ticaret satışı yapacağım ama öncede Türkçe daha iyi her insanlara yardım ediyor tercüman gibi.
Ö36	<i>Sorun çözmek</i>	Herkes Türkçeyi öğreniyor rahat rahat İstanbul'a gezebilir. Eğer öğrenmezse o zaman evde oturmanız gerekiyorsunuz. 5 ay önce hiçbir yeri sevmiyordum. Çünkü bu kadar Türkçe anlatmıyordum. Ve artık sakakta geze geze konuşuyorum ve herkesle sorularımı çözmeliyim ve çok çok rahatım.
Ö37	<i>Başarılı bir yaşam</i>	Türkleri anlamak istiyorum, başka kültürleri biliyorum, başka bir yaşam yaşıyorum, çeşitli yemekleri tadıyorum. Ayrıca benim kültürümü insanlara anlatıyorum çünkü benim kültürüm çok çeşitli, heyecanlı ve Türk kültürüne yakın.
Ö43	<i>Define</i>	Her kişi öğrenmek için gereklidir. Bu dili ihtiyacı herkes.
Ö44	<i>Ağaç</i>	Ben bu ağaçtan meyvesini yeyecem. İyi şeyleri kolnacam ve ülkemi ve Türkiye yardım edecem.
Ö45	<i>Kılavuz</i>	Türkçe yani Tomer bitikten sonra ben aconomey fakkültesinde başlaacağım. Bu yüzden bana klavuz gibidir.
Ö46	<i>Altın</i>	O çok önemli. Ben yaşarım orda bu yüzden Türkçe altın gibidir.
Ö48	<i>Okul</i>	O önemli Türkçe buna okul gibi bu için öğrenme gerekli ve tamamen orada bu için sorunlarını çözme islihdam yapım bu için öğreniyorum.
Ö50	<i>Sorunların çözümü</i>	Bin her yerde gitsem Türkçe bana yardım ediyor ve heç yerde sekanta olmayacak,
Ö51	<i>Yaşam</i>	Dört gözle beklemek ben burada yapacağım. O zaman sadece Türkçe konuşmak istiyorum. Ayrıca ben Türk arkadaşlar buluşmak istirim. Bu yüzden Türkçe yaşam.
Ö52	<i>İş</i>	İlk Turkey geldim hiç Türkçe dil konuşmak bilmiyordum sadece ingilizce biliyorum bu yüzden hayat istanbul da çok zor oldum için Türkçe dil okuyorum burad iş yapacağım sonra evleneceğim bir güzel ve iyi kız ile
Ö68	<i>Babam</i>	Babam banu para veriyor ve Türkçe öğrenip para kazanacağım.
Ö76	<i>Deniz</i>	Türkçe bür büyük dil dir. Her insan bilirki örenecekı mesle bu kadar büyük dur ki gençler ve ya ekki adamlar bilirki örenecek. Büyük ve küçük değil öğrenmek için her yerde sıcak ve soğuk da o bilir öğrenmek
Ö86	<i>Sapsarı altın</i>	Altın her insan dünyadaki istiyor ve giymek istiyor, her yer yokmuş sadece bir yerde varmış, kimse türkçe öğrenmek istiyor mecbur türkiyeye gidiyor, altın gibi, kimse Altın istiyor, altın altın yerlere mecbur gidiyor.

Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Türkçeye Yönelik Algılarının Metaforlar Aracılığı İle Belirlenmesi

Ö89	<i>Su</i>	Hayat susuz olmaz yaşanmaz su hayat demek su güzellik demek ve Türkçe hayat demek
Ö72	<i>Tren</i>	Tren güçlü, doğru yolda, hızlı yolan gitmemiş. Ayrıca onun hedef yetişebilir. Bana Türkçe öğrenmem çok önemli bu yüzden, tren gibi ihtiyacım var.
Ö42	<i>Anahtar</i>	Her şey istiyorsunuz türkçe konuşmayız lazım okulda hastana'da her yerde kullanılırız. O zaman Türkçe dil biliyoruz her şey kolay olacak. En sonu Türkçe biliyoruz hayatınız Türkiye'ye daha mutlu.

Tablo 4'e bakıldığında 31 öğrencinin Türkçeyi ihtiyaç olarak gördüğü ve bu bağlamda metafor ürettikleri dikkat çekmektedir. Özellikle bazı öğrencilerin (Ö89, Ö51, Ö18, Ö15, Ö10, Ö4, Ö2) Türkçeyi insanoğlunun yaşamını sürdürebilmesi için var olan temel ihtiyaçlarla ilişkilendirmesi Türkçeye yönelik algının ne derece kuvvetli olduğunu göstermesi bakımından son derece önemlidir. Bu açıdan bakıldığında Ö89 numaralı öğrenci Türkçeyi "su" metaforu ile açıklamış ve metaforun gerekçesini "Hayat susuz olmaz yaşanmaz su hayat demek su güzellik demek ve Türkçe hayat demek." olarak belirtmiştir. Ö4 numaralı öğrenci de Türkçeyi "güneş" metaforu ile açıklamış ve "Ben Türkiye'de yaşıyorum bu yüzden Türkçe hayatımda çok önemli. Bir de Türk okula gideceğim ve Türk arkadaşla tanışacağım." şeklinde metaforun gerekçesini açıklamıştır. Ö10 numaralı öğrenci ise "annem" metaforu ile Türkçeyi açıklamaya çalışmış ve gerekçesini şöyle belirtmiştir: "Her gün lazım, konuşuyorum, nefret ediyorum sonra çok seviyorum, daha öğrenmekten sonra iyi olacağım. Bu yüzden Türkçe annem gibidir." Verilerden hareketle öğrencilerin Türkçeyi ihtiyaç olarak gördükleri ve bu nedenle Türkçe öğrendikleri söylenebilir.

Tablo 5: Türkçeye karşı olumlu his besleyenlerin ürettikleri metaforlara ilişkin veriler

No	Metafor	Metaforun Gerekçesi
Ö8	<i>Ay</i>	Ay her vakit çıkamaz sadece gece çıkıyor. Bu yüzden geceni ışık eder. İşte böyle Türkçe benim için bir ay gibidir.
Ö9	<i>Parfüm</i>	Bu ilk yabancı dil öğreniyorum ve benim toplumumda hiç kimse Türkçe bilmiyor ve onu seviyorum.
Ö24	<i>Kız, nazik ve kibar</i>	Çok kibar cümleler var. Her şeyin ismi çok nazik çok nazik harfler var. Benim en sevdiğim dil Türkçedir.
Ö26	<i>Kanarya sesi</i>	Türkçe gramer çok yumuşak ve rahat, Telafuz çok kolay.
Ö27	<i>Papağan sesi</i>	Türkler çok konuşur ve zaten papağan sesi tatlıdır.
Ö29	<i>Oyun</i>	O hem çok eğlence ve güzel bir dil hem de asla sıkılmayacaksınız.
Ö30	<i>Arkadaşım</i>	Ben her zaman onunla beraberim. Kendimi hiç yalnız hissetmiyorum.
Ö39	<i>Güç ve kuvvet</i>	Türkiye eski zamandan beri güçlü bir dil. Türkçe gelişmeye ve kuvvetlenmeye devam ediyor.
Ö41	<i>Restoran</i>	Türkiye'de restoran gibi çok farklı diller ve insanlar var. Türkiye'de insanlar yüksek sesli ve özgür olarak konuşuyorlar. Bir müzik notaları gibi kaynaşan çeşitli

		ülkelerden insanlar var. Bunun için Türkçeyi ve Türkiye'yi çok seviyorum.
Ö49	Bahçe	Türkçe bahçe gibidir. Biz onun meyvelerini yiyoruz. Türkçe bizim için çok önemli bir dildir.
Ö54	Kütüphane	Türkçe zengin bir dildir. Ne konu istersen kütüphanede vardır. Her şey Türkçede de vardır.
Ö55	Güneşin ışığı	Güneş parlıyor ve her şeyi gösteriyor aynan Türkçe parlayınca her şeyi bu dünyadaki altında geliyor ve bu dünyadaki şeyler Türkçede ve bu dünyadaki şeyler Türkçede anlatma var.
Ö60	Baklava	Baklava çok güzel bir tatlı ve ben bunu çok seviyorum ve Türkçe tatlı ve güzel bir dil ve zaten çok zor hem değil ve biraz benim dilim gibi yani farsça gibidir.
Ö61	Ailem	Türkçe bana sıcak ve mutluluk hissedirir.
Ö63	Benim eski dilim	Benim ana dilim eski Türkçedir. Türkçe çok tatlı çok güçlü sanatsal bir dildir.
Ö64	Güzel bir dil	Her dil farklı bir dildir. Çünkü ben Türkçeyi çok seviyorum çünkü Türkçe çok kibar ve yumuşak bir dil.
Ö66	Meyve ağaçları	Türkçe çok zengin bir dil aynı anlamda birden fazla kelime var, çok eğlenceli ve güzel bir dil.
Ö75	Uçak	Her zaman Türkçe herfleri hava da geziyor Türkçe dile çok seviyorum
Ö77	Hırsız	Kalbini çalar ve çok güzel dil.
Ö79	Ilık bir mekan	Dili çok kolay her yerleri güzel, hem temiz yardım sever yabancılara karşı.
Ö80	Kadınlar	Çok zor anlıyor. Ama aynı zaman çok güzel bir şey ve her zaman onun istiyoruz.
Ö83	Baklava	Ne zaman Türkçe öğretiyor ve anlıyor o zaman hissediyor daha çok Türkçe öğretmek istiyor. Baklava gibi ne zaman Baklava yiyor. Hissetiyor daha baklava istiyor.
Ö84	Güzel bir insan	İçinde her şey var ve tam bir dildir ve her insan çok kolay bu dil (Türkçe) öğreniyor ve konuşuyor. Bu gibi söylemek daha iyidir ki türkçe bir dünyadır ve biz yani insanlar türkçeyle yaşıyoruz ama sadece konuşma telefozları biraz zor ama bu normal bir şey çünkü dünyada da bazı kötü şeyler vardır.
Ö85	Panda	Biraz beyaz biraz siyah yani bazı kolay bazı çok zor hesset ediyorum ama çok güzel bir dilli.
Ö93	Elmas	Elması nasıl ki herkes de olamaz ve hastır Türkçe dillide hastır her kes konuşamaz.
Ö98	Salata	Çok lezzetli enerjik ve onu çok seviyorum. Sonunda bilmiyorum ama her renkler var.
Ö99	Güçlü dili ve kibar	Erkekler çok yakışıyor bu yüzden güçlü. Ve kibar çünkü sesli harfler çok.
Ö71	Deniz	Çok şeyler var. Ve farklı bir dil. Ama gerçekten çok güzeldir. Bu yüzden denize benzettim. Çünkü denize bakmak çok güzel. Ama girmek için çok şeyler yapmak lazım.
Ö56	Uzun, geniş ve tatlı sulu bir nehir	Herkes onun suyundan içmek istiyor. Tadına bakansa kimsey ondan uzaklaşmak istemez ve içtikçe suyundan doymaz. Yani Türkçe çok sevimli bir dil. Herkes onu öğrenmek ister ve biri öğrenmeye başladıysa ne kadar güzel farkedir ve her zaman daha fazla içinde yüzmek ister.

Ö6 Arkadaşım Her zaman bana yardım ediyor bu yüzden türkçe çok seviyorum.

Tablo 5'e bakıldığında 30 öğrencinin Türkçeye karşı olumlu his besledikleri açıkça görülmektedir. Öyle ki bazı öğrenciler bu hislerini çok çarpıcı metafor ve açıklamalarıyla ifade etmişlerdir. Örneğin Ö85 numaralı öğrenci, Türkçeyi pandaya benzetmiş ve gerekçesini şöyle açıklamıştır: *"Biraz beyaz biraz siyah yani bazı kolay bazı çok zor hesset ediyorum ama çok güzel bir dilli."* Buna ek olarak Ö93 numaralı öğrenci, Türkçeyi elmasa benzetmiş ve gerekçesini *"Elması nasıl ki herkes de olamaz ve hastır Türkçe dillide hastır her kes konuşamaz."* şeklinde ifade etmiştir.

Öğrencilerin Türkçeye yönelik olumlu hislerini genel olarak sevdikleri bir şeyle açıklamaya çalıştıkları görülmektedir. Bu nedenle Türkçeyi (arkadaş, baklava, salata, aile, yapboz, restoran, oyun, parfüm vb.) metaforlarıyla açıklamaya çalışmaları öğrencilerin Türkçeye karşı olumlu bir his beslediklerini kanıtlamakla birlikte Türkçeyi neden öğrendikleri hakkında fikir de vermektedir.

Tablo 6: Türkçeyi zor bulanların ürettikleri metaforlara ilişkin veriler

No	Metafor	Metaforun Gerekçesi
Ö14	<i>Kar</i>	Bence Türkçe dil, kültür çok farklı ve Türk dil çok zor çünkü başka bir dil gibi değil bu yüzden Türk dili indi kar gibi.
Ö19	<i>Deniz</i>	Türkçe çok derin bir dil çok gramerli. Türkçe zor bir dil yabancılar için bu rejimde yaygın olarak söylenildiği için çok önemlidir.
Ö32	<i>Film</i>	Ona görüyor kolaydır, ona dinliyor zor değildir, okuyor çok zor değildir ama kullanmak için çok kolay değildir. Türkçe öğrenmek için vakit lazım, ona tekrar lazım ve hatta her gün ona konuşmak iyidir.
Ö33	<i>Kekeme</i>	Ben hala kötü konuşuyorum, belki çünkü pratik yapmadım. Bu nedenle kekeme gibi ben konuşuyorum.
Ö34	<i>Oyuncak tramvay</i>	Kalemler yapmak siz kalemi parçalar bu sebeple Türkçe'de bol bol kalemler çok uzun. Bazen Türkçesiz insanlar söyle bu dil ses sihirli kalemler gibi. Mesela: o kork u yor um
Ö53	<i>Uzun verimli bir ağaç</i>	Uzun ağaca tırmanması ağaç ürünü almak için çok çaba gerektirir. En başta tırmanmayı öğrenmeye mecburum, ve ürünlere ulaştım onları nasıl alacağım çok pratik yapmam lazım, ve konsantrasyon çok önemli çünkü ağaçta dallar çok benziyor ve yanlış bir şey yapabilirsin, bu yüzden dikkatli olmalı.
Ö65	<i>Ters koşan bir adam</i>	Başka dillerden farklı bir dil, bütün cümleler ters yazmalıyız ve okumalıyız o yüzden bazen türkçe okurken ya da yazarken zor olabilir.
Ö69	<i>Buzdolabı</i>	İçinde her şey var bazen tatlı ve bazen acıdır çünkü Türkçe içinde bazen kelimeler ve grameler kolay ama bazen çok zor.
Ö74	<i>Tuz</i>	Türkçe nedeniyle tansiyonum artandır.
Ö82	<i>Ödül</i>	Bence bu dili çok zor, kim hangi örenecek sanki büyük bir ödül kazanacak...

Ö88	Labirent	Hem yasa var hem o yasa çok zor örneğin sen Türkçe'nin yasalar biliyorsan ama her zaman türkçe konuşmak istiyorsun o yasalar hiç yardım etmez.
Ö91	Dağ	Sen dağa yetişmek istiyorsan az kalınca daha çok uzun yol varlığını hissediyorsan.
Ö92	Puzzle mozaik	Çok çok zor dil. Sistemi var, ama çok locik ve daha kolay o zaman iyi öğrendi. Türkçe öğrenmek çok ilginç çünkü her gün bu mozaik daha güzel daha büyük daha mantık olur.
Ö94	Tren	Çok kalabalık bir dil Türkçe daha fazla gramerlar ve kollar için çok karışık. Türkçe konuşmak için önceden beynin içinde cümleler yapıp sonra konuşuyor.
Ö100	Kekeme	Telaffuz çok zor benim için, ayrıca dinleme hala zor benim için.
Ö47	E5	Çok gramer vardır. Çok kelimeler var. O kadar bu dil biraz zor geçiyor.
Ö67	Makarna	Kuralları çok karışık ve kelimelerinden başka başka dille %15 almış.
Ö87	Saat	Saat'te Türkçe gibi çok zamanlar var bazı zamanlar güzel geçiyor ve bazı zor geçiyor. Ama saat'te önemli bir şey de var. Biz her Saat'te önemli bir şey de var. Biz her Saat'te her zamandan bir şey öğreniyoruz ve Türk'çe de böyle. :)
Ö97	Yüzmek	Hem zor hem önemli bazı grameri zor sonra çalış çalış daha kolay olabilir. Çok pratik lazım. Çok iyi bir öğretmen gerekiyor.
Ö70	Balık tutmak	Türkçe çok Dilden sözcük var. O yüzden Türkçe Biraz zor. Bence Konuşmaya ve yazmaya önemli. Çünkü her şey kolay olmayacak ve hem eğlenceli bir şeydir.

Tablo 6'ya bakıldığında 21 öğrencinin Türkçeyi zor bulma ile ilgili metafor ürettiği görülmektedir. Bu metaforlara bakıldığında ise özellikle (balık tutmak, yüzmek, puzzle mozaik, labirent, ters koşan bir adam, kadınlar vb.) Türkçenin yapısından kaynaklı olarak öğrencinin Türkçeyi öğrenim sürecinde zorluk yaşadığı için bu metaforların üretildiği söylenebilir. Bu çerçevede Ö70 numaralı öğrenci Türkçeyi "Balık tutmak" metaforu ile açıklamış ve gerekçesini "*Türkçe çok Dilden sözcük var. O yüzden Türkçe Biraz zor. Bence Konuşmaya ve yazmaya önemli. Çünkü her şey kolay olmayacak ve hem eğlenceli bir şeydir.*" şeklinde açıklamıştır. Yine Ö88 numaralı öğrenci Türkçeyi "Labirent" metaforu ile "*Hem yasa var hem o yasa çok zor örneğin sen Türkçe'nin yasalar biliyorsan ama her zaman Türkçe konuşmak istiyorsun o yasalar hiç yardım etmez.*" açıklamıştır. Ö47 numaralı öğrenci ise Türkçeyi E5 otopyoluna benzetmiş ve gerekçesini "*Çok gramer vardır. Çok kelimeler var. O kadar bu dil biraz zor geçiyor.*" olarak belirtmiştir. Ö97 numaralı öğrenci de metaforu "Yüzmek" olarak yazmış ve gerekçesini "*Hem zor hem önemli bazı grameri zor sonra çalış çalış daha kolay olabilir. Çok pratik lazım. Çok iyi bir öğretmen gerekiyor.*" şeklinde açıklamıştır. Bu bağlamda Türkçeyi zor ve karışık bulan öğrencilerin ürettikleri metaforların da genel olarak günlük hayatlarında yapmakta zorlandıkları işlere veya nesnelere benzettikleri söylenebilir.

Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Türkçeye Yönelik Algılarının Metaforlar Aracılığı İle Belirlenmesi

Tablo 6: Diller arası ilişkiler teması altında üretilen metaforlara ilişkin veriler

Öğrenci No	Metafor	Metaforun Gerekçesi
Ö7	<i>Korece + İngilizce + biraz Arapça</i>	Türkçenin yapısı Korece gibi özne obje fiil sırayıdır. Ama İngilizce gibi alfabe var ve kelimeler İngilizce'den gelir. Ayrıca Arapça'dan kelimeler gelir.
Ö20	<i>Farsça</i>	Çok isimler ve harfler Türkçe gibi kullanıyor ve söylüyor.
Ö21	<i>Farsça</i>	Bazı kalımlar ve isimler Türkçe gibi.
Ö22	<i>Arapça</i>	Çok kelimeler vardır benzetmek ve yakın bir alışkanlıklar var ve telaffuz benzer.
Ö25	<i>Arapça aksine (Ters)</i>	Onun fiili her zaman en son be aktör, nesne ve olay her şey fiilden önce ama Arapça çok farklı.
Ö59	<i>Karışık meyve suyu</i>	Bu dilin içinde sanki çok diller var, birçok kelimeler başka dilinden gelmiş mesela Fransızca kelimeler İngilizce, Arapça, Fransızca hatta Çince'de vardır.
Ö81	<i>Google</i>	Çok Arapça ve İngilizce ve Fransız kelime var.
Ö95	<i>Telefon</i>	Onunda her şey ve her hangi farklı dil var. Ama orada sadece bir sistem var o sistem talep ederse o sade bir dil.
Ö58	<i>Bahçe</i>	Çok çiçekler var. Her çiçek farklı bir dil. Biraz benziyor ama aynı zamanda çok fark var.

Tabloya bakıldığında 9 öğrencinin Türkçeyi genel olarak kendi ana dillerine benzettiği veya Türkçeyi bildiği bir dil ile ilişkilendirdiği görülmektedir. Bunun nedeni ise Türkçenin diğer dillerle olan ilişkisi ile açıklanabilir. Öyle ki Ö59 numaralı öğrenci Türkçeyi “karışık meyve suyu” metaforu ile açıklamış ve gerekçesini “*Bu dilin içinde sanki çok diller var, birçok kelimeler başka dilinden gelmiş mesela Fransızca kelimeler İngilizce, Arapça, Fransızca hatta Çince'de vardır.*” şeklinde açıklamıştır. Ö20 numaralı öğrenci ise Türkçeyi “Farsça” ya benzetmiş ve gerekçesini “*Çok isimler ve harfler Türkçe gibi kullanıyor ve söylüyor*” olarak belirtmiştir. Ö81 numaralı öğrenci de Türkçeyi “Google” metaforu ile “*Çok Arapça ve İngilizce ve Fransız kelime var.*” açıklamıştır.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle öğrencilerin Türkçeyi öğrenme süreçlerinde doğal olarak Türkçenin kendi ana dilleriyle veya bildikleri diğer yabancı dillerle benzerlik, ortaklık veya farklı yönlerini dikkate alarak öğrendikleri söylenebilir. Bu çerçevede tabloya bakıldığında öğrencilerin ürettikleri metaforların bu eksende olduğu göze çarpmaktadır. Bu da öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken kendi ana dilleri veya bildiği dille muhakkak karşılaştırdıkları, bu durumun da onların Türkçe öğrenme başarıları doğrudan veya dolaylı olarak etkilediğini iddia edilebilir.

Kur seviyelerine göre öğrencilerin ürettikleri metaforların temalara dağılımı nasıldır?

Araştırmaya katılan öğrencilerin Türkçeye ilişkin ürettikleri metaforların kur seviyelerine göre dağılımına ait veriler aşağıdaki gibidir:

Tablo 7: Seviyelere göre üretilen metaforların dağılımına ilişkin bulgular

	Olumlu His	İhtiyaç	Diller Arası İlişki	Zor bulma	Tasnif dışı	Toplam
A2	15	12	5	5	5	42
B1	7	18	2	11	3	41
B2	8	1	2	5	1	17

Yukarıdaki tabloya bakıldığında A2 öğrencilerinin ürettikleri metaforların 15'i Türkçeye karşı olumlu his, 12'si ihtiyaç, 5'i zor bulma ve 5'i diller arası ilişki temasına dağıldığı görülmektedir. B1 öğrencilerinin ürettikleri metaforların ise 7'si olumlu his, 18'i ihtiyaç, 11'i zor bulma ve 2'si diller arası ilişki temasında yoğunlaşmıştır. Son olarak B2 öğrencilerinin ürettikleri metaforların da 8'i olumlu his, 1'i ihtiyaç, 5'i zor bulma ve 9'u diller arası ilişki temasındadır. Bu bilgilere ek olarak araştırmada A2 seviyesinde 5, B1 seviyesinde 3 ve B2 seviyesinde 1 öğrencinin ürettiği metaforun tasnif dışı edildiği görülmektedir. Bütün bu bilgilerden hareketle;

- A2'den B2'ye kadar tasnif dışı sayısı azalıyor. Seviye arttıkça öğrencinin kendini ifade edebilme becerisi artıyor. Bu da metafor üretme ve Türkçe bilme arasında doğrudan bir ilişkinin olduğunu, öğrencilerin Türkçe seviyelerinin arttıkça daha net veya doğru metafor ürettikleri söylenebilir.
- Türkçeyi zor bulma oranı orta seviyede (B1-B2) temel seviyeye (A2) göre daha fazladır. Öyle ki A2 seviyesinde 42 öğrencinin %11,90'ı B1 seviyesindeki 41 öğrencinin %26,82'si, B2 seviyesinde ise 17 öğrencinin %29,41'i Türkçeyi zor bulmaktadır. Bunun sebebi ise özellikle B1 seviyesinin dil öğreniminde "eşik" olarak görülmesi ve A1 ile A2 seviyelerinin daha çok Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için dilin temel işlevlerini kavrama, günlük basit kalıplarla konuşma, dilin temel basit kurallarını öğrenme vb. süreçleri kapsamıdır. Öyle ki ders kitapları göz önünde bulundurulduğunda özellikle gramerlerin B1 seviyesinde yoğunlaşmaya başladığı görülmektedir. Bu görüş doğrultusunda Fidan (2016) "Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni çerçevesinde A1 ve A2 düzeylerinin öğrencinin, öğrenmeye başladığı dille ilk ilişkilerinin başladığı ve öğrencinin birincil ihtiyaçlarını gidermek ve hayatını idame ettirmek için gerekli yapıların kazandırıldığı bir çeşit 'geçiş evresi' olduğunu belirterek bu düzeylerde öğrenciye dilbilgisi yüklemesi yapmak yerine, yaptırılan dilbilgisi çalışmalarının daha çok o dil sisteminin nasıl işlediğinin mantığının yerleştirilmesi biçiminde olması; dilbilgisine yoğunlaşmanın B1 ile başlanması, eğitimden beklenen kazanımların kalıcılığını artıracaklarını vurgular. Bu bağlamdan hareketle Fidan (2016)'nın bu görüşü araştırmanın sonucu ile birebir örtüşmektedir.

Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Türkçeye Yönelik Algılarının Metaforlar Aracılığı İle Belirlenmesi

- B2'deki öğrenciler Türkçeyi ihtiyaç olarak görmüyor. Bu durum öğrencilerin Türkçeyi öğrendikleri için onlar için artık bir ihtiyaç olmaktan çıktığının kanıtıdır. Öyle ki ihtiyaç duyulan bir şeye sahip olunduktan sonra o şeyin ihtiyaç olma durumunu yitirmesi doğal bir durumdur. Ayrıca Aydın TÖMER'de Türkçe öğrenen öğrenciler B1 seviyesini tamamladıktan sonra üniversitenin lisans bölümlerine kayıt yapabildikleri için B2 seviyesinde sadece 1 kişinin Türkçeyi ihtiyaç olarak görmesinin nedeni bu durum da olabilir. Bu çerçevede B2 kurslarına gelen öğrencilerin ihtiyaç duydukları için değil istedikleri için Türkçe öğrendikleri yorumunda bulunulabilir.
- A2 seviyesindeki öğrencilerde olumlu his teması diğer seviyelere göre daha yüksek görünüyor. Bu durum özellikle dil öğreniminde motivasyon unsuru ile açıklanabilir. Bu nedenle genel olarak dil öğreniminde öğrencinin öğrenmeye başladığı dile karşı tutumu ve algısı temel seviyelerde daha yoğun olabilmektedir. Bu nedenle A2 seviyesindeki öğrencilerin Türkçeye karşı olumlu tutumları bu bağlamda açıklanabilir.

Cinsiyetlere göre öğrencilerin ürettikleri metaforların temalara dağılımı nasıldır?

Aşağıdaki tabloda araştırmaya katılan öğrencilerin ürettikleri metaforların cinsiyetlerine göre dağılımına ilişkin bulgular bulunmaktadır.

Tablo 8: Cinsiyete göre metaforların temalara göre dağılımına ilişkin veriler

	Olumlu His	İhtiyaç	Diller Arası İlişki	Zor bulma	Tema dışı	Toplam
Erkek	17	20	4	8	2	51
Kadın	13	11	5	13	7	49
Toplam	30	31	9	21	9	100

Tablo 8'e bakıldığında erkek ve bayanların Türkçeye ilişkin ürettikleri metaforların temalara göre dağılımı arasındaki en belirgin fark ihtiyaç temasında görülmektedir. Bu çerçevede Erkeklerin 20'si Türkçeyi ihtiyaç olarak görürken bayanların 11'i ihtiyaç olarak görmektedir. Bu bağlamda erkeklerin iş, okul vb. gerekçelerle Türkçeye kadınlardan daha fazla ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Tabloda dikkat çeken diğer bir husus ise bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre Türkçeyi daha fazla zor bulduğunu görülmüyor.

Uyruğa göre öğrencilerin ürettikleri metaforların temalara dağılımı nasıldır?

Aşağıdaki tabloda araştırmaya katılan öğrencilerin ürettikleri metaforların uyruklarına göre dağılımına ilişkin bulgular bulunmaktadır.

Tablo 9: Ülkelere göre metaforların temalara göre dağılımına ilişkin veriler

	Olumlu His	İhtiyaç	Diller Arası İlişki	Zor Bulma	Tema Dışı	Toplam
Afganistan	8	12	3	2	1	26

Çin	4	1	-	1	1	7
Fas	-	-	-	2	-	2
Filistin	2	3	1	1	1	8
G. Kore	-	1	1	-	-	2
Irak	2	2	-	1	-	5
İran	3	2	-	2	1	8
Pakistan	-	-	-	1	-	1
Rusya	-	-	-	-	1	1
Somali	1	-	-	1	-	2
Mısır	-	3	-	2	1	6
Suriye	6	5	2	3	3	19
S. Arabistan	-	1	-	-	-	1
Tunus	2	-	1	1	-	4
Ukrayna	1	-	-	2	-	3
Ürdün	1	-	1	-	-	2
Yemen	-	1	-	2	-	3
Toplam	30	31	9	21	9	100

Yukarıdaki tabloya bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin yoğun olarak Afganistan (26) ve Suriyeli (19) olduğu görülmektedir. Bu bağlamda ülkelere göre dağılımda öğrenci sayılarının çok olması sebebiyle en çok Afganistan ve Suriyeli öğrencilerin temalarında yorum yapmak mümkündür. Bu çerçevede;

- Araştırmaya katılan 26 Afgan öğrencinin sadece 2'si Türkçeyi zor bulduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda Afganistanlı öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken çok fazla zorluk yaşamadıkları yorumunda bulunulabilir.
- Afganistan uyruklu öğrencilerin büyük bir bölümü Türkçeyi ihtiyaç olarak görmektedir. Bunun sebebi ise Afganistan'ın içinde bulunduğu siyasi ve ekonomik kriz nedeni ile gençlerin Türkiye'ye gelmek ve eğitim hayatlarına burada devam etmek istemeleridir.
- Suriyeli öğrencilerde belirgin bir farklılık olmamakla birlikte olumlu his temasıyla birlikte ihtiyaç temasının öne çıktığı görülür.
- Araştırmaya katılan 8 Çinli öğrencinin 4'ü Türkçeye yönelik olumlu his beslediği görülmektedir. Bu çerçevede Çinli öğrencilerin Türkçeyi meraktan veya sevdikleri için öğrendikleri yorumu yapılabilir.

Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Türkçeye Yönelik Algılarının Metaforlar Aracılığı İle Belirlenmesi

- Araştırmaya katılan 6 Mısırlı öğrencinin 2'si Türkçeyi zor bulduğunu, 2'si ise ihtiyaç olarak gördüğünü belirtmektedir.
- Göze çarpan bir diğer önemli nokta ise olumlu his besleyen öğrencilerin sayısıdır. Bu sayının fazla olması öğrencilerin Türkçeyi sevdiğine ya da severek öğrendiğine işaret olarak kabul edilebilir.

Arap öğrencilerin ürettikleri metaforların temalara göre dağılımı nasıldır?

Aşağıda, araştırmaya katılan Arap öğrencilerin Türkçeye ilişkin ürettikleri metaforların temalara göre dağılımına ilişkin veriler bulunmaktadır. Arap öğrencilerini ayrı bir başlıkta incelememizin sebebi ise Arap ülkelerinden gelen öğrencilerin her ne kadar ülkeleri farklı olsa da aynı kültür ve aynı dile sahip olmalarının yanında araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık %50'sini oluşturmalarıdır.

Tablo 10: *Arap öğrencilerin ürettikleri metaforların temalara göre dağılımı*

	Olumlu His	İhtiyaç	Diller Arası İlişki	Zor Bulma	Tema Dışı	Toplam
Arap Öğrenciler	13	15	5	12	5	50

Yukarıdaki tabloya bakıldığında araştırmaya katılan Arap uyruklu 50 öğrencinin 13'ünün Türkçeye karşı olumlu his beslediği, 15'inin Türkçeyi ihtiyaç olarak gördüğü, 5'inin Türkçe ile Arapça arasında bir ilişki kurduğu ve 12'sinin ise Türkçeyi zor bulduğu görülmektedir. Bu çerçevede genel olarak Arap uyruklu öğrencilere bakıldığı zaman büyük bölümünün Türkçeyi ihtiyaç olarak gördüğü söylenebilir. Bunun sebebi mülteci olarak Türkiye'de bulunan Arap nüfusun çoğunluğu ve Yemen, Suriye, Filistin gibi savaşın devam ettiği bölge insanların çoğunlukta olması gösterilebilir.

Sonuç ve Öneriler

Genelde dil öğretim sürecinde özelde ise yabancılara Türkçe öğretim sürecinde öğrencilerin öğreneceği dile karşı algısını bilmek şüphesiz dil öğretim başarısını doğrudan etkileyecektir. Öyle ki Lüle Mert (2013: 369) metaforların eğitim alanında da anlaşılmayan, anlaşılması zor olan konularda veya bazı kavram, algı ve tutumları daha anlaşılır ifade etmede kullanılabilir olduğunu vurgulamaktadır ve son yıllarda metaforların algıları belirlemede güçlü bir araştırma aracı olduğunu ortaya koyan birçok araştırmanın (Inbar 1996; Guerrero ve Villamil 2002; Saban ve Koçbeker 2006) var olduğunu belirtmektedir.

Bunlara ek olarak metaforların kavramların anlaşılması ve yorumlanmasını kolaylaştıran, kavramların nasıl algılandığını da ortaya çıkaran ve yeterince anlaşılmamış konuların daha rahatlıkla

anlaşılmasını sağlamaya yardımcı nitelikte olduğu (Cerit, 2008; Rızvanoğlu, 2007; Şengül, Katrancı ve Gerez Cantimer 2014; Semerci, 2007) birçok araştırmacı tarafından vurgulanmıştır. Bu doğrultuda, yapılan bu çalışmada öğrencilerin Türkçe ile ilgili ürettikleri metaforlar göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin 31'inin Türkçeyi ihtiyaç olarak gördüğü, 21'inin Türkçeyi zor bulduğunu, 9'unun Türkçe ile ana dili ile veya bildiği bir dille ilişkilendirdiği, 30'unun ise Türkçeye karşı olumlu bir his beslediği görülmektedir. Bu çerçevede genel olarak Türkçeye yönelik algılarının olumlu yönde olduğu yorumu yapılabilir. Bu kapsamda öğrencilerin Türkçeye yönelik geliştirdikleri metaforlar ve gerekçeleri incelendiğinde;

- Öğrencilerin geliştirdikleri metaforların da Türkçe olduğu,
- Kendi ana dilleri ve kültürlerin etkisi altında kalmadan Türkçeyi Türkçe bir metaforla açıklayabildikleri,
- Türkçeyi bilinçli bir şekilde öğrendikleri,
- Düşünce dünyalarının dar olmadığı,
- Türkçeyi sadece kalıp olarak konuşmadıkları aynı zamanda Türkçe düşünebildikleri,
- Türkçenin özelliklerini ve dil yapısını bildikleri ve kendi ana dilleriyle kıyaslama yaptıkları söylenebilir.

Yukarıda sayılan bu maddelere kanıt olarak, Ö94 numaralı öğrencinin metafor olarak Türkçeyi "Tren" metaforu ile "*Çok kalabalık bir dil Türkçe daha fazla gramerlar ve kollanmak için çok karışık. Türkçe konuşmak için önceden beynin içinde cümleler yapıp sonra konuşuyor.*" şeklinde açıklaması, Ö19 numaralı öğrencinin Türkçeyi "Deniz" metaforu ile "*Türkçe çok derin bir dil çok gramerli. Türkçe zor bir dil yabancılar için bu rejimde yaygın olarak söylenildiği için çok önemlidir.*" Ö59 numaralı öğrencinin Türkçeyi "Karışık meyve suyu" metaforuyla "*Bu dilin içinde sanki çok diller var, birçok kelimeler başka dilinden gelmiş mesela Fransızca kelimeler İngilizce, Arapça, Fransızca hatta Çince'de vardır.*" Ö85 numaralı öğrencinin "*Biraz beyaz biraz siyah yani bazı kolay bazı çok zor hisset ediyorum ama çok güzel bir dilli*" biçiminde açıklamaları gösterilebilir. Bunlara ek olarak Göçer (2013) herhangi bir konuda metafor oluşturmasında en etkili unsurun bireyin kültürel birikimi olduğunu ve son zamanlarda, herhangi bir konuda kişilerin sahip olduğu algıların belirlenmesinde metafor oluşturma tekniği sıklıkla kullanıldığını belirtir. Bu çerçevede yabancı öğrencilerin Türkçeye yönelik kültürel ve Türkçe bilgi birikimlerinin iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle özellikle yabancılarla Türkçe öğretiminde öğrencilerin Türkçeye yönelik algılarının belirlenmesinde "metafor" kullanımı önem arz etmektedir. Eğitimde sürekli başvurulan bir araç olan metaforun Türkçe öğretiminde de kullanılması Türkçenin yabancılarla

Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Türkçeye Yönelik Algılarının Metaforlar Aracılığı İle Belirlenmesi

öğretiminde öğrenciyi tanıma, süreci yönlendirme, öğretim planını ayarlama, ders kitaplarının yazımı, öğretmen yetiştirme vb. birçok alanda iyileştirme yapılmasına doğrudan katkı sağlayacaktır. Bu çerçevede;

- Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi literatürüne metafor kavramı eklenmeli ve alanla ilgili yapılacak tez, makale vb. araştırmaların sayısı artırılmalıdır.
- Yabancılar Türkçe öğrenenlerin eğitimi sürecinde, dil öğretiminde metafor kullanımının ne işe yarayacağına yönelik bilgi verilmelidir.
- Hangi seviyede olursa olsun öğretmenler öğrencilerin Türkçeye yönelik algılarını süreç başında metaforlar aracılığı ile belirlemeli ve ders süreçlerini bu doğrultuda planlamalıdır.
- Metaforun sadece algıyı belirleme veya ölçmede değil diğer alanlarda da (kelime, deyim, atasözü öğretimi vb.) nasıl kullanılabileceğine dair araştırmalar yapılmalıdır.
- Dil öğretim sürecinde özellikle öğrencilerin dinleme, okuma, konuşma, yazma ve dil bilgisine yönelik algılarını ölçmede mutlaka metafordan yararlanılmalıdır. Örneğin, "yazma dersleri benim için oyun gibidir" yazan bir öğrenci ile "ter koşan bir adam gibidir" yazan öğrencinin yazma dersine yönelik tutumu, kaygısı ve algısı hakkında doğrudan bilgi sahibi olunacağı için bu yönüme mutlaka başvurulmalıdır.

Kaynaklar

- Akkaya, A. (2013). Suriyeli Mültecilerin Türkçe Algıları. *Ekev Akademi Dergisi Yıl: 17 Sayı: 56, 179-190.*
- Altun, S. A., ve Apaydın, Ç. (2013). Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının "Eğitim" Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 19(3), 329-354.*
- Arslan, M., ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim- öğretim açısından incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi, 171, 100-108.*
- Aydın, S. ve Pehlivan, A. (2010). Türkçe Öğretmeni Adaylarının "Öğretmen" ve "Öğrenci" Kavramlarına İlişkin Kullandıkları Metaforlar. *Turkish Studies, 5/3, 817- 842.*
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen Kavramı İle İlgili Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6(4), 693-712.*
- Çalışkan, N. (2009). "Kavramsal Anahtar Modeliyle İki Dilli Çocuklara Metafor ve Deyim Öğretimi" Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çalışkan, N. (2010). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Söz Varlığını Geliştirme: Kavramsal Anahtarlar Aracılığıyla Deyim Öğretimi. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5/4.*
- Çalışkan, N. (2013). Kavramsal Anahtar Modeli ile Metafor ve Deyim Öğretimi. *Bilig, (64), 95-122.*
- Demirci, K. (2016). "Metafor: Bir Anlatım ve Üretim Mekanizması" Dil Bilimleri Kültür ve Edebiyat, (Edt. M Sarıca, B. Sarıca), Padam Yayınları, Ankara, s.330-343)

- Dumanlı Kadızade, E. (2014). Aktif Öğrenmede Bir Teknik; Metafor Uygulaması "Türkçe Öğretmen Adaylarının Türkçe Dersi Algıları Üzerine" *International Journal of Language Academy*. Volume 2/4 Winter 2014 p. 68-85.
- Fidan, D. (2016). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Ders Kitaplarındaki Dilbilgisi Konuları ve Öğretmen-Öğrenci Görüşleri / Grammar Subjects in Turkish as a Foreign Language Course Books and Teachers'-Learners' Views", *Turkish Studies*, 11/14 Summer, 257-276.
- Fidan, M. (2014). "Öğretmen Adaylarının Teknoloji Ve Sosyal Ağ Kavramlarına İlişkin Metaforik Algıları." *The Journal of Academic Social Science Studies*, Number: 25-I, p. 483-496,
- Göçer, A. (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının 'Kültür Dil İlişkisi'ne Yönelik Metaforik Algıları. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/9 Summer 2013*, p. 253-263
- Guerrero, M. ve Villamil, O. (2002). Metaphorical Conceptualizations of ELS Teaching and Learning Language Teaching Research, 6, 2, 95-120.
- Kalyoncu, R. (2012). "Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının "Öğretmenlik" Kavramına İlişkin Metaforları." *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt 9 Sayı 20, s. 471-484.
- Lüle Mert, E. (2013). Türkçe Öğretmen Adaylarının Dört Temel Dil Becerisine İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla Analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (27). 357-372.
- Pilav, S. ve Elkatmış, M. (2013). "Öğretmen adaylarının Türkçe kavramın ilişkin metaforları" *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*; Volume 8/4 p. 1207-1220, Ankara
- Rızvanoğlu, K. (2007). Grafik Kullanıcı Ara yüzlerinde Metaforların Kültürlerarası Kavranışı (Fransa ve Türkiye'de Bir e-Öğrenme Sitesi Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Çalışma). Doktora tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Saban, A. (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7 (2), 421-455.
- Saban, A., Koçbeker, B. N., ve Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(2), 461-522.
- Semerci, Ç. (2007) "Program Geliştirme Kavramına İlişkin Metaforlarla Yeni İlköğretim Programlarına Farklı Bir Bakış" *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 125-140.
- Şengül, S. Katrancı, Y. ve Gerez Cantimer, G. (2014). Ortaöğretim Öğrencilerinin "Matematik Öğretmeni" Kavramına İlişkin Metafor Algıları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, s. 25. Ss. 89-111.
- Şeyhoğlu, A., ve Gençer, G. (2011). Hayat Bilgisi Öğretiminde "Metafor" Tekniğinin Kullanımı. *TÜRK FEN Eğitimi Dergisi*, 8 (3).
- Vadebocoeur, Jennifer A. Myriam N. T. (2003). "Constructing and Reconstructing Teaching Roles: A Focus On Generative Metaphors and Dichotomies", *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, Carfax Publishing, Vol: 24, No:1
- Yıldım A. ve Şimşek H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58dd137b146e38.88791049
(erişim tarihi:15.03.2017)